

PRVI SLOVENSKE LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU.— S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI.  
— ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKE ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian organizations.)

CHICAGO, ILL., SOBOTA, 27. DECEMBRA — SATURDAY, DECEMBER 27, 1930.

LETNIK XXXIX.

ŠTEV. (No.) 250.

## Sedem oseb zgorelo - Sovjeti zasmehovali božični dan

SEDEM STANOVALCEV V GOREČI HIŠI NAŠLO SMRT.— EDEN SE REŠIL S SKOKOM IZ DRUGEGA NADSTROPJA.

Chicago, Ill. — Požar, ki ni napravil velike materialne škode, in se jo računa na okrog \$5000, pač pa je zahteval sedem človeških žrtev, je izbruhnil na božični dan zjutraj v hiši na 807 Schrage St., Whiting, Ind. Ogenj se je najprej pojavil na stopnjicah, ki vodijo v drugo nadstropje, in domneva se, da ga je povzročila cigareta, ki jo je kak moški vrgele proč. V drugem nadstropju je stanovalo osem moških v najetih sobah. Hiša je bila namreč takozvani "rooming house". Ogenj se je moral zelo naglo razširiti, kajti samo eden izmed vseh osmerih prebivalcev ga je še pravočasno zapazil in se rešil s tem, da je iz drugega nadstropja skočil na cementna tla ter nato s kričanjem opozoril v prvem nadstropju živečo družino gospodarja hiše, Fr. Zvomar, da so na ogenj postali pozorni.

### BOŽIČ V RUSIJI

Ruski brezbožniki so se posluževali najbolj surovih metod, da na božični praznik zasaramujejo in smešijo vero.

Riga, Latvija. — Ruski boljševiki so zadnje božične praznike uporabili za zopetno ljuto protiverško propagando. Sicer je prepovedano v Rusiji praznovati božič, a letos je komunistična stranka namenoma določila ta dan za praznik, a ne za božični praznik, marveč praznik v spomin obletnice revolucije leta 1905, v kateri je bilo pobitih na tisoče Judov. Na ta praznik so bila določena zborovanja in razne gledališke predstave, ki pa so imele edini namen, osmešiti religijo in vero v Kristusa. Predavanja so se vršila v tem smislu v delavskih klubih in poseben program je bil prirejen za šolsko mladino.

Ob enem je bilo otrokom poverjeno špijansko opravilo, naj pazijo na starše, ali bodo na kak način praznovali ta praznik v božičnem duhu, in ali bodo razdajali kaka božična darila, ter jih naj naznanijo. Edino darilo, ki se je smelo podariti, so bile brezbožne knjige in pamfleti, ki jih je založila državna tiskarna.

Klovn po cirkusih so dobili ukaz, da se morajo obleči v duhovniška oblačila in predstavljati pijane duhovnike. Tako opremljeni so priredili predstavo v posebnih protiverških karnivalih. Trgovcem je razpisana posebna nagrada, ki jo dobi tisti, ki bo s svojo izložbo v oknih najbolj osmešil "legendo o Kristusu".

### KAJ NAPRAVIJO GOVORICE

New York, N. Y. — Tukajšnja velika banka The Chelsea Bank and Trust Co. je bila priključena, zapreti svoj glavni urad, kakor tudi svojih šest podružnic, ker so pričeli vložniki nenadoma dvigati denar v tako velikem številu, da je bil ogrožen obstoj banke. Dokazano je, da so razni elementi širili govorice, da je banka na slabih nogah in s tem povzročili strah med vložniki. Dve osebi, ki ste širili govorice, ste aretirani.

### NOVO ŠTETJE BREZPOSELNIH

Chicago, Ill. — Na pobudo predsednika Hooverja je odredil 20. največjih ameriških dvajsetih največjih ameriških mestih vršilo ponovno popisovanje brezposelnih, ki se bo pričelo 15. januarja. Med temi mesti bodo poleg New Yorka in Chicage tudi Cleveland, Detroit in San Francisco. S tem štetjem se namerava ugotoviti, v koliko se je izpremenilo stanje brezposelnosti od zadnjega ljudskega štetja.



IZREDNA KOKOŠ  
V Nashville, Tenn., živi "čikica", ki ima to posebnost, da je izredno muzikalna in rada poje. Na sliki jo vidimo z njeno gospodarico, Mrs. J. M. Peebles, katera spremlja njeno petje na klavirju.

### DUNAJ VABI LIGO NARODOV

Dunaj želi postati sedež zveze narodov.

Pariz, Francija. — Že pred nekaj časom je bilo poročano, da namerava Liga narodov prenesti svoj sedež iz Geneve v kako drugo mesto. Avstrija bi zelo rada videla, da bi se ta sedež preselil v nje glavno mesto, Dunaj, in je za dosego tega napravila prvi korak. Dunajski župan v zvezi z avstrijskim društvom zveze narodov je poslal na svet Lige narodov povabilo, naj se vrši konferenca v letu 1932 na Dunaju, češ, da je Genova premajhna, da bi mogla spraviti pod streho kakih 5000 članov osobja različnih delegacij.

### BANDITI UBILI DUHOVNIKA

Šangaj, Kitajska. — Semkaj je prispela vest o strahoviti smrti kateri je podlegel kitajski katoliški duhovnik Marcus Ho pod rokami komunističnih banditov. V novembru je bil duhovnik izgnan iz svojega bivališča v nekem gorskem kraju Hupeh province. Vrnil pa se je, da bi vzel seboj svete posode in oblačila. Tedaj pa so ga banditi zgrabili, ga slekli in krvavo zbilčali. Živim apnom so mu nato izžgali oči, mu končno zavezali vrvi okrog vratu in ga počasi zaдушili.

— Teheran, Perzija. — Velikanski roji kobolic so se pojavili v južnem in zapadnem delu Perzije, ki ogrožajo uničiti obsežne pokrajine. Kmetje se boje za svoje zimske žetve.

### ŠIRITE AMER. SLOVENC!

### PRAKTIČNA DARILA V NEMČIJI

Obubožanost prebivalstva se opazi v Nemčiji.

Berlin, Nemčija. — Splošna obubožanost v Nemčiji se je zlasti opazila pri nakupovanju daril za božične praznike. Dočim so preteklo leto ljudje še pridno posegali po luksuznih predmetih, je letos pri izbiranju daril prevladoval ozir na praktičnost in na varčnost. Za lanske božič so otroci dobivali v dar elektr. vlake in blesteče punčke; letošnja darila so obstojala v igračah po peni-ju. Kako Nemci varčujejo se vidi iz tega, ker moški v veliki večini kupujejo tako blago za obleko, ki se da obrniti na drugo stran, kadar je na eni strani obnošeno.

### INDIJANCI NAPADLI MESTO

Sao Paulo, Braziliija. — Iz mesta Cardozo prihaja poročilo, da je bilo žrtev indijanskega napada. Najprej je prišla v mesto mala skupina Indijancev, ki so se prijazno vedli. Kmalu pa njenem odhodu pa so navalile na mesto indijanske čete v velikem številu, ki so umorile 21 oseb, tri otroke pa odvedle seboj. Mesto leži daleč od obljudenih človeških bivališč in zato bo preteklo osem dni, predno bodo mogle dospeti poklicane vojaške čete na lice mesta.

### PORAST BREZPOSELNOSTI V NEMČIJI

Berlin, Nemčija. — Število brezposelnih v Nemčiji znaša zdaj skoraj 4 milijone oseb. Samo tekem zadnjih petnajst dni se je to število povečalo za 280.000. Tistih, ki dobivajo državno podporo, je dva milijona in pol.

### KRIŽEM SVETA

— Pariz, Francija. — Kakor prihaja poročilo iz Grške, je tamkajšnje poljedelsko ministerstvo prepovedalo uvažanje nerazkuženega bombažnega semena, da s tem prepreči, da bi se s semenom ne uvozili tudi škodljivi zajedavci.

— St. Louis, Mo. — Prebivalstvo južnega dela tega mesta je bilo pretekli torek prestrašeno vsled potresnega sunka, ki ga je občutilo, in ki je trajal eno minuto. Napravljenih ni nikake škode.

— Quebec, Kanada. — Več sto otrok so rešile nune pred požarom, ki je izbruhnil v sirotišnici sv. Damijana in ki se je razširil, predno je dospela pomoč.

— Bukaresta, Rumunija. — Kralju Karlu je prišla smrt na pomoč in ga je rešila enega najhujših njegovih političnih nasprotnikov. Nenadoma je namreč umrl v 62 letu starosti V. Bratianu, vodja liberalne stranke, ki je neizprosno nastopal proti monarhiji.

— Dunaj, Avstrija. — Iz Turčije se poroča, da je nevarno zbolel Leon Trotzky, bivši ruski revolucionarni voditelj, tovariš Lenina, katerega pa je Stalin v letu 1928 poslal v pregnanstvo v Turčijo.

### POLICIJA PRIŠLA NA SLED ROPARJEM

Chicago, Ill. — Policijski častnik A. Barry je opazil na ulici neki avto, katerega številka se mu je zdelala, da je v zvezi z nekim zločinom. Sledil je avtomobilu in pot ga je pripeljal pred stanovanjsko hišo na 4240 Kenmore Ave. V stanovanju je našel oba potnika v avtomobilu, nekega moškega in neko žensko, sedea v stolu in čitajoča. Ko pa je pogledal naokrog, je opazil v tleh izrezano malo odprtino, pokrito z desko. Ko pa je odprtno preiskal, je našel v njej za 85 tisoč dolarjev v vrednostnih papirjih, ki so bili nedavno ukradeni pri raznih bankah. Aretacija je sledila.

### SLOVENCEM, FARANOM SV. CIRILA IN METODA V NEW YORKU

New York, N. Y.

Na starega leta dan ob 8. uri zvečer se vrši v naši cerkvi Baragova proslava v spomin na njegov prihod v Ameriko. Povabljen je odlično cerkveni govornik, ki je znan po celi Ameriki. Med cerkvenim opravilom je kolekt v kuvertah za Baragov sklad.

Po cerkveni slovesnosti imamo v dvorani "Silvestrov večer". Vstopnina je prostovoljna in gre v korist cerkve. Na programu je godba, petje, in šaljivi prizori. Pridite! — Za prepozno kesanje ni zdravila. Ako bo dvarana premajhna bomo pa Ribničane poklicali. N.

### Iz Jugoslavije.

SLOVENSKE RUDARJE V FRANCIMI ZA DOMOVINO. — VELIKA POŽARNA NESREČA PRI SV. JURIJU. — SMRTNA KOSA. — NEZGODE, NESREČE IN DRUGE VESTI.

— Naši v Franciji — Da dajo duška svoji navdušenosti in pokažejo tudi v tujini svojo ljubezen do domovine, so jugoslovanski rudarji na Francoskem priredili zadnje nedeljo v novembru slovesno jugoslovansko proslavo v Merlebachu. Težke so take proslave med tamošnjimi nase-ljenci-rudarji, ker so zelo raztreseni po širni okolici. — Proslavo so organizirala narodna društva: Jugoslav. kolonija, sekcija v Moselle, Jugoslovanska podp. društva v Merlebachu, L'Hopitalu in Kreuzwaldu in Slovenska delavska društva v Aumeitzu, Audun le Tiche in Bualange. — Prireditev se je izvršila v velikem obsegu s poudarkom vselovanskega in francoske - jugoslove. zblizanja. Na proslavi so bili številno zastopani Čehi Poljaki, kakor tudi odlični predstavniki francoskega naroda, med njimi tudi glavni inženir za rudnike. Seveda sta se proslave, ki je sijajno uspevala v vsakem oziru, udeležila tudi oba slovenska župnika v Loreni, gg. Anton Hribar in Jos. Kastelic.

— Velik požar — V Sovjaku pri Sv. Juriju ob Ščavnici je na posestvu Mihaela Herca in Katarine Šijanec nenadoma sredi noči izbruhnil požar. Poslopje, ki je bilo deloma leseno, deloma zidano, je tako upepeljeno, da se komaj še opazijo znaki temeljne podlage. Med drugim je zgorelo vse poljsko orodje, 1 krava, 3 prašiči, vsa krma in zraven še nekaj denarja v gotovini. Ker je ravno takrat pihal močan veter, se je vnel tudi blizu stoječi vinski hram posestnika Janeza Kocuvana, tudi iz Sovjaka, in stanovanjska hiša posestnika Janeza Senčarja v Sovjaku. Požar je napravil obema občutno škodo. — Domnevajo, da je požar zanetila iskra, katero je veter prinesel iz kakega ognjišča in je padla v zraven stoječi listnjak.

### Smrtna kosa

V Zelenu jami v Ljubljani je umrl Anton Škofec, železniški sprevodnik v pokoju. — V Liscyah pri Celju je umrl Ant. Lenarčič, viničar, star 45 let. — V Mariboru je umrla Marija Lorber, nadržateljeva soproga v pokoju, stara 60 let. — V Prezidu je umrla Frančiška Kardiš, okrajna babica.

### Trije vlomi

V Obrhu pri novomeških Toplicah je neznan tat v zgodnjih jutranjih urah vlomil kar pri treh hišah. Najboljši plen je dobil v hiši posestnika Peciga. Tatu so slišali, a ker je bilo že zjutraj, so mislili, da je vstal kdo domačih.

— Vlom — Iz Ljutomeru poročajo, da so neznan zlikovci vlomili v vinogradsko hišo, last gospoda Schwarza v Gresovčaku. Odnesli so več reči in napravili za več tisoč škode.

### Nesreča

V Vetrinjski ulici v Mariboru si je 35letni delavec Ivan Kiseljak pri padcu izpahnil levo nogo.

### Povožen

V Mariboru je neznan vozilec povozil 38letnega hišnega posestnika Maks Koržeta. Korže ima strto levo nogo pod kolenom.

### Konji so se splašili

Pri Sv. Marjeti ob Pecnici so se splašili konji posestniku Janezu Bezjaku. Pri skoku z voza si je Bezjak zlomil desno nogo in si poškodoval roko.

### Vič ne gre pod Ljubljano

Na občinski seji na Viču pri Ljubljani je glasovanje za priključitev Viča mestu Ljubljana propadlo za 5 glasov.

### Po ceni meso

V Novem mestu so zopet znižali ceno mesa in tako stane sedaj kilogram le 16 Din (približno 30c).

### Najdeno mrtvo dete

Pred dnevi so našli za ograjo na vrtu hotelirja Windischerja v Kandiji mrtvo novorojeno dete možkega spola. — Dete je bilo zadavljeno ter pokrito s travo in kamenjem. O-rožniki iščejo brezsrčno materal.

### Produkcija piva v Sloveniji

V Sloveniji se je napravilo v obeh pivovarnah, v Ljubljani in v Mariboru, letos 115.000 hl piva. V Ljubljani so ga napravili 79.000 hl, v Mariboru pa 36.000 hl. Skupno se je dvignila produkcija za 15.000 hl od lanskega leta.

### Novo šole

V Vrbaski banovini se je letos zgradilo 126 novih šol. — Vsekakor lep napredek.

### Nesreča

Marija Kralj je v Zagrebu v Vlaški ulici pripravljala v kuhinji čistilo za parkete. Med tem, ko je vlivala v čistilno benzin, se je isti vnel in eksplodiral. Ona in hčerka, ki je bila tudi zraven, so dobile nevarne opekline po rokah in obrazu.

### Hrastnik

Mladoletna delavca Jaka Krašovec in Franc Gučnik sta prišla nekoliko navekriž. Tedaj je vročekrvni Krašovec nenkrat potegnul nož iz žepa in z njim sunil Gučka nevarno v trebuh.



AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki.

The First and the Oldest Slovenian Newspaper in America.

Izhaja vsak dan razen nedelj, ponedeljnikov in dnevoj po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

Table with subscription rates for various durations and locations like Chicago and Europe.

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti doposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Vlada izjavlja

Gre za šolske zadeve. Naša ustava — Constitution — ni morda največje človeško delo, kakor se od neke strani zadržuje, ampak veliko in zelo dobro delo je.

Vlada je podala neko izjavo. Tajnik dr. Wilbur je zapisal nekaj v republikanskem tedniku "Washington", kar se lahko smatra za naziranje vladnih krogov pri federaciji.

Ako so framazoni hoteli podpreti svoja naziranja s tem, da so kazali na — pujske, za katere skrbi federalna vlada potom poljedelskega departmenta, je vlada lahko prešla preko takega "argumenta", ki pač niti kakega horse sensa ne vsebuje, še manj kakega common sensa, ker je pač — buđalost.

Dr. Wilbur poudarja potrebo samosvojstva in odgovornosti v vsaki občini, ako se hoče ohraniti dobre vladanje. "Ljudje rastejo po odgovornosti, in celo tedaj, ko morda pri izpeljavi te odgovornosti delajo poštene napake," meni dr. Wilbur.

Vseh naših 48 držav tvori, ker ima vsaka svoje šolske zakone, velikanski laboratorij za poizkušnje. Ako ta ali druga država ne more najti kake primerne politike pri šolskih zadevah, naj se uči iz škode, in naj začne vse zopet iznova.

To bi bilo v smislu naše ustave. Tu pa zadene dr. Wilbur s svojo vladno izjavo na napako, ki se zdi morda malenkostna, pa je zelo važna. Decentralizacija nikakor ni nekaj, kar federalna vlada "da nazaj raznim državam . . . vsa avtoriteta in odgovornost, ki se more varno dati."

To ni ravno malenkost. Prevladuje sicer mnenje, da ima ljudstvo in ima država svojo moč od federalne vlade, in bi se mogle pravice ali razširiti ali pridržati, ampak to mnenje je prav gorostasno. Treba je strogo paziti, kaj in kako vlada izjavlja, ker bi vsako tako tolmačenje pomenilo prikrašanje ljudskih pravic in ljudske moči.

Klaverna pa je izjava dr. Wilbura glede — izkušnje, kakršno ima federalna vlada baje že skozi dobo sto let in po

petdeset letih znanstvenega študija pri administraciji. Ne ve se, kaj prav za prav dr. Wilbur s tem misli, in hoče s tem povedati.

Ali se je "izkušnja" pričela morda šele leta 1830? Kaj pa Washington, Jefferson, Monroe, Madison in drugi, ki so si morali tudi nekaj izkušenj pridobiti, in vsa dežela je imela hud zapletljaj s Francijo, vojno z Anglijo . . . in bi se do leta 1830 ničesar ne bila naučila, nič izkusila?! Enako vzgoja ni mogla postati — znanstvena šele leta 1880, kakor dr. Wilbur trdi, a trdi nekaj, da pač vlada nekaj izjavi, in vladi je na tem, da nekaj pove, malo se pa zmeni za to, kaj pove.



POROČILO DRUŠTVA KRŠČ. ŽENA IN MATER

Drage mi žene in matere od sv. Roka v La Salle. Mi dolgo tega, kar smo si ustanovile novo društvo za svoj lastni duhovni napredek in za pomoč naši slovenski cerkvi.

seca februarja. Zlasti zavoljo slovesnega sprejema je sedaj pravi čas, da vabimo in dobimo še pred novim letom dosti novih članic.

DRUŠTVENE VESTI IZ WAUKEGANA

Zopet je prišel zadnji mesec v letu, ki je najbolj pomemben mesec, posebno za društva, pa naj bodo ta društva Jednotina, ali pa samostojna.

Zato kot predsednik društva Vitezov sv. Jurija apeliram na vse člane gori omenjenega društva, da se udeležite glavne letne seje v nedeljo, dne 28. decembra ob 1:30 popoldne v šolskih prostorih, vsi člani gori omenjenega društva, ker je za izvesti več važnih stvari.

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 13 S.Ž.Z.

Vsem članicam naše podružnice se naznanja, da radi tega, ker je prvi četrtek v januarju ravno praznik novega leta, ne bomo imele seje prvi četrtek, ampak drugi četrtek v januarju, torej na 8. januarja ob 2. uri popoldne.

Ker nismo imele na glavni letni seji nič zabave, bomo torej imele zabavo na seji dne 8. januarja. Zapomnite si: 8. jan. 1931. — Vsem uradnicam

in članicam SŽZ. želim srečno in veselo novo leto.

Barbara Kramer, tajnica.

V POMOČ BREZPOSELNIM

Shelbygan, Wis. V našem mestu se je osnoval odbor, ki bo imel v oskrbi pomoč družinam, ki so radi brezposelnosti prizadete. V ta namen se je začel zbirati fond, ki naj doseže \$50,000.00.

Imel sem priliko videti krasno božično prireditev šolske mladine v Chicagi pri sv. Štefanu. Ta lepo uspeša prireditelj mi je potpisnila pero v roku, da potom Amer. Slovence častitam vsej čičaški šolski mladini pri sv. Štefanu, ker so vse tako izvrstno napravili in tako dovršeno nastopali ter krasno zapeli.

NOVICE IZ JUŽNE AMERIKE

Kako je v Entre Rios in Parana, nam pove rojak, ki je še letos meseca julija bival v Parana. Pravi, da je v Parana precej Slovencev, ki so pa vsi zaposleni, med tem ko je opaziti po velikih mestih cele trume krepkih delavcev brez dela.

Češki dnevnik "Svornost" iz Chicage prinaša v svoji številki od 7. dec. t. l. pod naslovom "Slovanski program na univerzi v Chicagi" sledeče: "Slovanski klub na univerzi v Chicagi je priredil v petek zvečer, 5. decembra t. l. v 'Mandel Hall' na University Ave. in 57. ul. glasbeni program. Bil je to program izključno slovenske glasbe, ki je bil prirejen pod zaščito 'The International Students' Association of Chicago and Vicinity' (Mednarodno društvo študentov za Chicago in okolico).

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 1 S.Ž.Z.

Shelbygan, Wis. Ker se leto nagiblje h koncu, prav prijazno opozarjamo vse članice, katere kaj dolgujejo na asesmentu, da istega poravnajo do konca leta. Tako se bodo lahko knjige uredile in računi zaključili. Prosimo, da upoštevaté to obvestilo.

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 13 S.Ž.Z.

San Francisco, Cal. Vsem članicam naše podružnice se naznanja, da radi tega, ker je prvi četrtek v januarju ravno praznik novega leta, ne bomo imele seje prvi četrtek, ampak drugi četrtek v januarju, torej na 8. januarja ob 2. uri popoldne.

njeno, da se v spomin štiriletnice Zveze in naše podružnice daruje sv. maša za žive in mrtve članice. Zato ste vabljeni vse, da pridete k prvi sv. maši v nedeljo, dne 28. decembra. Pri tej maši se v molitvi spominimo tudi onih, ki so šle pred nami v večnost.

Imel sem priliko videti krasno božično prireditev šolske mladine v Chicagi pri sv. Štefanu. Ta lepo uspeša prireditelj mi je potpisnila pero v roku, da potom Amer. Slovence častitam vsej čičaški šolski mladini pri sv. Štefanu, ker so vse tako izvrstno napravili in tako dovršeno nastopali ter krasno zapeli.

NOVICE IZ JUŽNE AMERIKE

Kako je v Entre Rios in Parana, nam pove rojak, ki je še letos meseca julija bival v Parana. Pravi, da je v Parana precej Slovencev, ki so pa vsi zaposleni, med tem ko je opaziti po velikih mestih cele trume krepkih delavcev brez dela.

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 1 S.Ž.Z.

Shelbygan, Wis. Ker se leto nagiblje h koncu, prav prijazno opozarjamo vse članice, katere kaj dolgujejo na asesmentu, da istega poravnajo do konca leta. Tako se bodo lahko knjige uredile in računi zaključili. Prosimo, da upoštevaté to obvestilo.

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 13 S.Ž.Z.

San Francisco, Cal. Vsem članicam naše podružnice se naznanja, da radi tega, ker je prvi četrtek v januarju ravno praznik novega leta, ne bomo imele seje prvi četrtek, ampak drugi četrtek v januarju, torej na 8. januarja ob 2. uri popoldne.

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 1 S.Ž.Z.

Shelbygan, Wis. Ker se leto nagiblje h koncu, prav prijazno opozarjamo vse članice, katere kaj dolgujejo na asesmentu, da istega poravnajo do konca leta. Tako se bodo lahko knjige uredile in računi zaključili. Prosimo, da upoštevaté to obvestilo.

ki se trenutno mudi na koncertni turi po U.S.A.

Perdanova je izvajala v splošno zadovoljstvo arijo Minke iz slovenske opere "Gorenjski slavček" ter je morala dodati krasni Pavčičev samospev "Pastarica" ki je našel navdušeno priznanje pri navzočih publikli. Nato je dostojno spremljala na pianu tenorista Svetozar Banovca.

Banovec pa je dosegel z arijo iz Puccinijeve opere "La Tosca" toplo priznanje ter je moral dodati prekrasnega "Metuljčka", ki je, kakor vedno, zelo ugajal. V splošnem je bil to jako lep glasbeni večer, na katerem je bila navzoča publika vseh mogočih narodnosti.

Taki nastopi naših umetnikov pred tujerodci so nam Jugoslovanom vsekakor v ponos, ker nas v dostojni umetniški luči predstavljajo tujerodcem, njim samim pa najlepše priznanje za njih odlične sposobnosti.

POPRAVEK

V dopisu z dne 17. decembra je bilo v tem listu poročano: ". . . da tako pomagamo naši blagajni, ki je bolj pod polici". Bodi to v toliko popravljen, da blagajna še ni pod polici. Pač pa naj se tisti stavek glasi: "Da tako pomagamo naši blagajni, ki se nahaja bolj na spodnji polici."

NOVICE IZ JUŽNE AMERIKE

Kako je v Entre Rios in Parana, nam pove rojak, ki je še letos meseca julija bival v Parana. Pravi, da je v Parana precej Slovencev, ki so pa vsi zaposleni, med tem ko je opaziti po velikih mestih cele trume krepkih delavcev brez dela.

Češki dnevnik "Svornost" iz Chicage prinaša v svoji številki od 7. dec. t. l. pod naslovom "Slovanski program na univerzi v Chicagi" sledeče: "Slovanski klub na univerzi v Chicagi je priredil v petek zvečer, 5. decembra t. l. v 'Mandel Hall' na University Ave. in 57. ul. glasbeni program. Bil je to program izključno slovenske glasbe, ki je bil prirejen pod zaščito 'The International Students' Association of Chicago and Vicinity' (Mednarodno društvo študentov za Chicago in okolico).

IZ URADA PODRUŽNICE ŠT. 1 S.Ž.Z.

Shelbygan, Wis. Ker se leto nagiblje h koncu, prav prijazno opozarjamo vse članice, katere kaj dolgujejo na asesmentu, da istega poravnajo do konca leta. Tako se bodo lahko knjige uredile in računi zaključili. Prosimo, da upoštevaté to obvestilo.

BELA SENCA (Božična dogodbica.)

Skrivnostno kakor starodavna bajka je čepela za vasjo na nizkem griču lesena bajta, last skopuha Cvenkarja, odurnega starca, za katerega ni maral nihče v okolici. Vse noči je gorrela v bajti luč, pri kateri je stavec preševal svoje cekine in srebričke; ob njem pa je stal sam Bog-nasvaruj ter ga je držal s krepklji za ramo.

oknu svojo sobo: mizo, klopi, starinsko peč in raskava tla, sem in tja že nagnita in prepe-rela. V kotu pod pečjo je slo-nela sekira, ki se mu je hipoma zazdela krvava, prav kakor pred mnogimi leti nekega je-senskega večera.

Strasel se je in zamižal v strahu pred spominom, ki mu je oživel v domišljiji. Bilo je pred davnimi leti nekega vi-harnega večera. Mož, ki je be-žal pred nevihto, je pritekel v njegovo kočjo in poprosil za prenočišče. "Pri sebi imam mnogo denarja," mu je zaupal, misleč, da govori s poštenja-kom. "Ne upam se potovati sam po tujem kraju, bojim se roparjev, ki se skrivajo po sa-govotah."

to torbo z denarjem si je povezil pod glavo, da bo čutil, kadar se jo dotakne nepoštena roka. Z desnico pa je držal v žepu za pištolo.

Cvenkar je bil takrat fant v najlepši mladostni dobi. Zbudila se mu je strast po denarju, želel je obogateti brez posebnega truda in zdaj ga je vabila priložnost. "Ubij ga ter mu vzemi denar!" ga je zapelj-vala izkušnja. "Sam si, nihče ne bo vedel za to de-ja-nje."

Dal se je preslepiti, vzel je sekiro ter ga je lopnil po čelu. Udrihal je toliko časa, dokler ni imel pred sabo mrliča. Izlu-ščil je iz tal desko, pod kate-ro mu je izkopal grob, ter ga je zopel zadelal. Nihče ni sluti-l, da leži v njegovi sobi mrtvec z razbito lobanjo in da se je Cvenkar polastil njego-vega denarja.

postelje lonec ter ga je povezil na mizo, Kup srebrihni to-larjev in rumenih cekinov je bleščal ob motni leščerbi, sa-motarju so se ježili lasje ob rožljanju. Prav tako je stoka-la žrtev, ko jo je tolkel s seki-ro.

Hipoma mu je odrevenela roka ob dragoceni kovini, zde-lo se mu je, da je zaškripala deska pod njegovimi nogami — tista deska, pod katero trohni lastnik njegovega plena. In ali se ni istočasno zunaj ob oknu premaknila bela senca, da duh umorjenca? Nocoj je pri-šel — po dolgih letih umora...

"Dvigni desko in poglej mo-že kosti," mu je zadelo na ušesa. "Ne morem," se je Cvenkar uprl. "Moraš. Videl boš, kako sem se izpremenil." "Nisem radoveden. Poza-bim naj, kar sem nepremišlje-no izvedel."

"Ne boš pozabil. Do zad-njega dihleja te bom spomi-njal zverinskega dejanja..." Silna skrivnostna moč ga je potegnila izza mize ter ga je vrgla na sredo sobe, tja, kjer sta se dotikali deski na prepe-relem tramu. "Vzemi sekiro, zastavi in privzdigni!" mu je velela bela senca. "Nekdaj ti je služila. . ."

"Nikar me ne spominjaj!" "Poslušaj, sicer te zdrobim v prah in pepel," je rohnela prikazen, ki je pričela rasti skozi okno. Skopuh se ji je u-maknil, strahoma je zgrabil sekiro, zapičil jo je med deski, da sta glasno zahreščali. Slab-ša se je prelomila z votlim po-kom, pod katero je zazevala odprtina človeške velikosti. Njeno dno so pokrivala stroh-njene cunje, izpod njih so štr-lele velike bele kosti; lobanja je bila ločena od telesa, še vedno se je poznalo razbito čelo — sledovi smrtnega udar-

ca. "Vzemi me iz jame," se mu je mrko zarežala. "Ni dovoljeno motiti mrtvih v večnem spanju."

"Tvoja žrtev zapoveduje," mu je brnelo po ušesih. Cvenkar je segel po lobanjo ter jo je položil zraven sebe. Gledal jo je z grozo in s trepetom, vsaka koščica mu je preti-la z novimi občutki. Zunaj pod oknom so se po-javile trde stopinje. "Odpri!" ga je pozvala gromka beseda. "Nocoj je prišel. . ." je zlo-činčuj zmanjkalo sape. Vstal je in se stisnil v kot, kjer se je plaho prekrizal.

"Ne skrivaj se, ne boš mi u-šel!" Močna roka je zamajala vrata, tako da se je stresla ko-ča ter jih je vrgla iz tečajev. V sobo je stopil krepak mož s težko okovano palico, katero je zasadel pred skopuha, ob- enem mu je nameril s samo-kresom: "Poklekni," mu je za-

povedal. "Čigave so te kosti, lobanja in denar? Govori res-nico!" "Duh — prišel je — umor-jeenc — s kaznijo za — pre-greho. . ." je zarjul zločinec v silnem strahu.

"Podoben sem mu, kajne-da, kakor sin očetu, ki si ga umor-ri! zavoljo denarja. Takrat sem bil še majhen deček, mo-jemu očetu je bilo poverjeno važno opravilo: bogat trgovec mu je zaupal obilno vsoto de-narja, da ga izroči njegovim daljnjim sorodnikom. Odsel je, a se ni povrnil — napadel ga je razbojnik, ki ga je oropal in umoril. Tedaj sem se zaro-til, da ne bom miroval prej, dokler ne najdem zločincev ter ga ne povedem v roke pravice. Dorasel sem ter se odpravil na pot, pridružil se mi je bela senca, ki me ni spremljala po-noči po nevarnih krajih. Nocoj me je privedla na grič pred (Dalje na 3. str.)"



## BOŽIČ V LEADVILLE

Leadville je mesto v državi Colorado in leži od glavnega mesta Denver na jugozapadu v visokih gorah, katerih najvišja je 14,261 čevljev nad morjem. Vrh tega gorskega velikana je pokrit z večnim snegom.

Mesto Leadville je 10,200 čevljev nad morsk gladino in zaradi te višine je Leadville najbolj visoko ležeče mesto na svetu. Dasiravno tako visoko, vendar ima nekaj nad 4000 prebivalcev. V mestu sta dve katoliški fari: irska in slovenska. Mesto je v pretežni večini katoliško, le 1000 je drugovercev.

V tem mestu sem jaz pastiriral 18 mesecev, od januarja 1923 do avgusta 1924. — Kmalu po mojem prihodu je lepa slovenska cerkev zgorela. O polnoči med 18. in 19. marcem je izbruhnil ogenj in ob 3. zjutraj je bilo vse končano — ni bilo več slovenske cerkve sv. Jožefa. Postavili smo novo cerkev, zidano iz opeke in prostorno. 23. decembra leta 1923 jo je slovenski blagoslovil Father Stern, župnik irske cerkve. Azistirala smo mu Father Deatcher, njegov kaplan in jaz. Bral je tudi prvo maso v novi cerkvi. Popoldne ob 3. je pa Father Stern z dovoljenjem škofovim slovesno posvetil nov zvon, ki je tehtal 2000 funtov. Toliko v pojasilo, da vsak od vas ve nekoliko o mestu Leadville in o slovenski fari ondi.

Božič, ljubka beseda! Doma smo se veselili vsi božičnih praznikov, zlasti svetega večera in sv. maše o polnoči. Tu di tu v Ameriki je Božič nekaj posebnega ne samo nekaj izrednega za privatno življenje, ampak tudi v javno življenje sega njegov vpliv.

Štirinajst dni pred Božičem so v Leadville postavili veliko božično smreko sredi mesta. Vsa je bila zjutraj in zvečer bajno razsvetljena. Nebroj lučic vsakovrstnih barv jo je določilo. A Leadville se ne pripravljaja na Jezusovo rojstvo samo z božičnim drevesom — tudi vse prodajalne in hiše morajo biti ozaljšane. Glavne prodajalne so na Harrison. Vse te so se oblekle zunaj in znotraj praznično. Od 15. decembra so se kosali, kdo bo lepše napravil. Vse je prekosil naš rojak Frank Zaitz, ki ima na Harrison dve veliki prodajalni.

Znotraj in zunaj sta bili prepleteni s smrekovimi vencji, z zlatimi in srebrnimi trakovi. V glavni prodajalni je na sredini postavil prostoren hlevček z Jezuškom v jaslicah. Okrog in okrog hlevca so bile visoke gore s snegom pokrite. S teh gora so bile izpeljane ceste in steze, na katerih so se pastirji in drugi pomikali v dolino k hlevcu. Ob hlevcu je bilo mnogo ovac in druge živine. Te jaslice in okolica je zavzela

polovico prodajalne. Iz celega mesta so hodili gledat te čudovite jaslice. Župan v Leadville da nagrade \$50.000 onemu, ki najlepše okraši prodajalno. Skoro vsako leto dobi to nagrado Frank Zaitz. Druge prodajalne so tudi polne zelenja, vencev in nebroj rdečih in zelenih električnih lučic razsvetljuje prodajalno in izložbena okna. V sredi teh so pa mične jaslice. Zvečer, ko je nastala tema, so zagorele te raznobarne lučke po prodajalnah in hišah. Videlo se je kot bi bilo vse v zlatu in srebru, kajti lučice so dajale svojo čarobno svetlobo tudi na okraske zlate in srebrne.

Ljudje so se kar dremali po ulicah zvečer in ogledovali zares čarobno okrašeno in razsvetljeno Harrison ulico. Jaz sem šel vsak večer na Harrison in se nisem mogel nagledati te lepote. Ko sem videl to lepoto, sem sklenil tudi v naši novi cerkvi za božični sveti večer nekaj posebnega napraviti. Zmenili smo se z možni in ti so šli in pripeljali par voz lepih smrek. Te smo postavili okrog velikega oltarja, v prezbiteriju in po cerkvi. Obmetali smo jih z neko rečjo, ki je podobna snegu. Navezali smo zlate in srebrne trakove na nje. Hiteli smo, da je bila električna razsvetljava do Božiča vpeljana. Dvanajst velikih obločnic je razsvetljevalo cerkev. Ob stenah smo napeljali mnogo žarnic. Na sveti večer smo pozno v noč delali. Pri Zaitzu so nam napravili hlevček in notri smo dali Jezuška. Okrog in okrog je gorelo veliko vigilnih lučk. Neka kompanija nam je posodila stole in naši ljudje so nam tudi stolov prinesli. Napravili smo 500 sedežev. Ko je bilo vse lepo izvršeno, je ob pol 12. zazvonil zvon in njegov mogočen glas se je razlegal po vsem mestu. Ljudje so od vseh strani prihajali v cerkev iz mesta, iz bližnjih dolin in hribov. Prihajali pa niso le katoličani, tudi nekatoličani so prišli. Da so vsi v mestu zvedli za našo polnočnico, smo dali nekaj dni pred Božičem v leadvillski dnevnik in smo povabili na polnočnico vse prebivalce brez izjeme. Cerkev se je tako napolnila, da bi tudi dva ne mogla več v cerkev. Ker so stoli bili že zasedeni 20 minut pred polnočjo, so morali drugi stati po sredi cerkve in na straneh. Ko je bila ura 12, so zagorele vse luči in na kuru so zapeli Sveta noč, blažena noč. Nekaj minut po polnoči sem pristopil k oltarju in sem prvokrat bral sv. mašo v novi cerkvi. Vsem navzočim in tudi meni so prišle solze v oči, ker nam je vsem stopila pred oči ona grozna noč, ko nam je ogenj uničil cerkev. In danes na ta sveti večer, je pa že dovršena in tako okrašena kot nevesta, ki čaka na ženina. Približal

se je oni sveti trenutek, ko se bo rodil vnovič Jezus Kristus in bo v jaslice na oltar položen od mašnikovih rok. Vsi, tudi nekatoličani, so poklekali in pričakovali Jezusovega prihoda. Ko sem ga povzdignil in položil na oltar, zapel je zvon in je vsemu mestu naznanjal, da se je že Zveličar rodil in da že med nami prebiva. Kaj ne, pretresljivo za vsakega? A Jezus ni bil zadovoljen le, da se je rodil na oltarju, On je hotel biti rojen tudi v srcih onih, ki so bili v cerkvi. Par sto je prejelo Jezusa v sv. obhajilu. Po maši je bila zahvalna pesem Te Deum in z zahvalo Bogu za Zveličarjevo rojstvo smo končali prelepo slovesnost.

Vsi so rekli, da tako še nikdar niso praznovali rojstva Jezusa Zveličarja kot so ga 25. decembra l. 1923. Samo to omenim, da je v škofiji Denver prepovedana polnočnica, nam jo je škof izredno dovolil, ker je bila nova cerkev nekaj dni pred Božičem popolnoma dovršena.

P. Alfonz M. Miklavčič.

### SADJE BREZ PEŠK

Slive, marelice, črešnje itd. imajo v sočnem mesu trdo peško, kjer je shranjeno semensko zrno. Peška pa nas zelo moti, ko sadje uživamo, ali pa če ga predelavamo. Tako so ljudje že zdavnaj začeli misliti na to, kako bi si vzgajali sadje brez pešk.

Prvi taki poskusi so se posrečili svetovnoznanemu sadjarju Lutru Burbunku v Kaliforniji. Ta je dobil iz Francije sadilko neke zelo stare slive, ki je rodila plodove brez pešk. Zakaj — tega ni vedel nihče. Burbunk je to sadiko gojil in dosegel je v teku časa res ugoden uspeh. Ni pa poznal še vzroka za svoj rezultat.

Nedavno pa je objavil v znanstvenem listu "Kosmo" dr. Ernst Seherwald članek, kjer pripoveduje, da so nemški vrtnarji poznali skrivnost sadja brez pešk že pred 100 leti. Mlada drevesca so namreč predklali in odstranili iz drevesa stržen, potem pa so oba dela zložili in zamazali z drevesnim voskom in ovili z ovčjem, da se je drevo zopet zarastlo. V Nemčiji bodo poskusili to metodo poživiti s sodelovanjem raznih znanstvenih ustanov.

Rojakom se priporoča

**FRANK ERMENC**  
Funeral Director and Embalmer  
EDINI SLOVENSKI POGREBNIK  
V MILWAUKEE, WIS.  
401 Grove Street.  
Phone Hanover 876

## IZ SLOV. NASELBIN

(Nadaljevanje z 2. strani.)

zbito, katero potem po priliki izboljšujejo. Zraven hišice si ogradijo vrt, ki jim daje dovolj zelenjave in sočivja za vse domače potrebe. Nekateri, ki si kupijo večje kose zemlje, si uredijo tudi sadovnjak, ker sadje jako dobro uspeva. Tako si uredijo svoje družinsko življenje, ki je domače, pristopno, a zato najboljše in najprijaznejše. Ko človek pride v tako hišo, h taki družini, se počuti kakor doma v domovini. Edino govornica otrok ti razodene, da nisi doma, da si daleč daleč od domovine. S. T.

## ROJENA ŠKOTINJA JE SPISALA KRASNO KNJIGO O LEPI SLOVENIJI

Iz Ljubljane smo prejeli lepo pismo škotske profesorice na univerzi, Mrs. F. S. Copeland, ki je znana tudi mnogim ameriškim Slovencem, ki obiskujejo staro domovino. Mrs. Copeland nam piše: "Cenjeno uredništvo! Prav gotova sem, da vas zanima domovina vaših očetov. Je to v resnici krasna dežela s prekrasnimi gorami. Jaz nisem Slovenka, kajti prihajam iz Škotske, in se nahajam tu, da učim angleščino na ljubljanskih univerzi. Tu sem vzljubila mesto, ljudi in deželo, dokler nisem čutila, da te ljubezni ne morem več držati sama za sebe, pač pa bi jo rada razposlala na vse strani, da bi jo vsakdo čutil. In začela sem pisati o življenju v Sloveniji, in dognala sem, da so ljudje z velikim veseljem čitala. Več let sem zbirala svoje najboljše črtice o Sloveniji in jih spravila v malo knjigo. In letos sem dobila tudi slovenskega umetnika Mr. Edo Držaj, ki se popolnoma strinja z mojimi idejami, in ki je preskrbel knjigo s skicami in risbami, tako da je bolj privlačna in sicer že na prvi pogled tudi za onega, ki še nikdar ni videl Slovenije. Prepričana sem, da bo knjiga ugajala tudi ameriškim Slovencem in njih ameriškim prijateljem. Knjigo tiska Mercury Press v Londonu. Izšla bo v decembru letos, in povzročilo se je vse potrebno, da se bo knjiga prodajala tudi v

PRVI SLOVENSKI POGREBNI ZAVOD V CHICAGO

**LOUIS J. ŽEFRAN**  
1941 W. 22nd St., Chicago, Ill.  
Phone: Roosevelt 3408  
Na razpolago noč in dan!  
— Najboljši avtomobili za pogrebe, krste in ženitovanja. Mrtvašna kapela na razpolago brezplačno. — Cene zmerne.

KVALITETA — TOČNOST  
POŠTENJE  
**A. F. WARHANK**  
zanesljivi lekarnar — zaloga fotografiranih potrebščin.  
2158 West 22nd Street  
vokal Leavitt cesti  
CHICAGO, ILL.

**Družinska pratika**  
ZA LETO 1931.  
je še na razpolago

Letošnja "Družinska Pratika" krasi več zelo lepih pokrajinskih in osebnih slik. — Zlasti zanimivo je vremensko prerokovanje. — Polna humorja je zgodba o županu. — Zanimivi so pregovori. — Najbolj interesantne so pa uganke. — Takih še nikdar niste slišali, kakor so v letošnji Družinski Pratici. Samo te so vredne, da takoj pišete po Družinsko Pratico, ki stane s poštnino vred

20 CENTOV.

Naroča se pri:  
KNJIGARNA  
**AMER. SLOVENEK**  
1849 West 22nd Street,  
CHICAGO, ILL.

Zastopniki in razpečevalci, naj takoj prijavi, koliko jih letos želijo.

Ameriki. Cena bo \$1.00. Naslov knjigi je: "Beautiful Mountains". Gotovo smo ameriški Slovenci veseli take knjige in bomo preskrbeli, da se je čim več proda. Zlasti bi pa pripočeli staršem, da knjigo nabavijo za svojo mladino, ki ni videla še domovine svojih očetov in mater. Mladina bo gotovo z zanimanjem čitala opis krajev, kjer so bili rojeni njih starši.

## Širom Jugoslavije

**Zlat zaklad**  
Pri podiranju neke stare hiše v Belgradu, katero je močno poškodovala granata med vojno, so našli delavci cel kup starih zlatih dukatov, katere so prodali in si privoščili pojedino.

**Okradena na vlaku**  
Franciška Oblak iz Grahovega pri Cerknici se je z vlakom peljala z Rakeka v Ljubljano. Med potjo ji je bila ukradena hranilna knjižica za 18,000 Din in nekaj tisoč denarja.

**Proslava**  
Na tih a lep način so v Kranju proslavili 130letnico rojstva slovenskega pesnika Fr. Prešerna. Zbrali so se ob grobu, na katerega so položili vence. Na sporedu so bile tudi deklaracije njegovih pesmi in govori.

**Najdeno truplo**  
Po štirih tednih so šele našli truplo štiriletnega Zvonka Štefeta iz Kranja, katerega je Sava odnesla dne 6. novembra. Truplo so našli pri D. M. v Polju.

**DRAGOCENA POŠILJATEV**  
V Londonu se bo vršila meseca januarja 1931 mednarodna umetnostna razstava, na katero je poslal tudi perzijski šah iz svoje zakladnice predmete neprecenljive vrednosti. Dragocenosti so poslali v London po zračni poti, ker je zaradi roparskih tolp vsak drug prevoz v Perziji nevaren. Takih dragocenih redkosti je bila komaj kdaj deležna kaka razstava na svetu. Med predmeti so čudovito lepe tapete, slikarije, kipi itd. Ni pa še znano, če je šah poslal tudi svetovnoslavni globus, ki je okrašen z nešteti dragulji in ga cenijo na \$6,000,000.

**Kdor se brani časopisa, ta se brani znanja in to v lastno škodo.**

## UČBENIK ANGLEŠKEGA JEZIKA

Vsebuje  
**SLOVNIČO**  
in kratek  
**SLOVAR**

POSEBNO POGLAVJE O  
AMERIŠKI ANGLEŠČINI

Knjiga je delo prof. MULAČEKA, ki je živel dolgo let v Ameriki.

295 strani.  
**CENA \$1.25.**  
Knjigarna  
**AMER. SLOVENCA**  
1849 W. 22nd St., Chicago, Ill.

## BELA SENCA

(Nadaljevanje z 2. str.)  
kočo, kjer se je ustavila kakor potnik, kadar pride do smotra. Opazil sem te skozi okno ob telesnih ostankih umorjenca."  
"Ne vem, kdo je bil, ki sem ga umoril pred mnogimi leti..." je priznal, sklepetaje z zobmi. "Pokaži mi njegovo potno torbo."  
Skopuh je privzdignil desko, izpod katere je potegnul usnjato torbo z močnim jermenom. "Nisem se motil, torba je mojega očeta!" je vskliknil maščevalca.

"Obžalujem svoje dejanje, nika me ne umori..."  
"Izegnjeni roke, gorje ti, ako se boš drznil, brani se!"  
Pohleвно mu je ponudil roke, katere je objela močna veriga iz potnikove torbe. Prsti so mu na koncih postali višnjevi, črna kri mu je pogledala izza nohtov. Mož je vzel očetovo torbo, spravil je vanjo denar s skopuhove mize ter si jo pripel okrog pasu.

"Pojdiva!" je pomignil morilecu.  
"Kam?" se je prestrašil ter se ni hotel premakniti.  
"Pred sodišče po plačilo," je zagrmel ter ga je siloma potegnil za seboj.  
Morilec se je moral vdati; sklonil je glavo ter mu sledil in s težkimi koraki...

**Srečen zakon.** — Moja žena je zelo skrbna dame, vsak večer me takoj sezuje.  
— Ko prideš iz pisarne?  
— Ne, ko hočem iti še enkrat z doma.

**HAPC**  
**V JUGOSLAVIJO**  
PREKO HAMBURGA  
Znanimi, hitrimi parniki  
**HAMBURG NEW YORK DEUTSCHLAND ALBERT BALLIN**  
Redna tedenska odplutja.  
ZMERNE CENE  
z vsemi deli Jugoslavije.  
Pripravne železniške zveze  
Tudi odplutje znanih kabinskih parnikov:  
**ST. LOUIS, MILWAUKEE, CLEVELAND**  
Slavna kuhinja in neprekosljiva služba v vseh razredih.  
Za navodila vprašajte kateregakoli lokalnega zastopnika ali  
**HAMBURG-AMERICAN LINE**  
177 N. MICHIGAN AVE., CHICAGO

**NAZNANILO!**  
Prejeli smo  
**MOHORJEVE KNJIGE**  
ZA LETO 1931.

Zbirka vsebuje sledeče knjige:  
1. Koledar za leto 1931.  
2. Slovenske večernice, 83. zvezek.  
3. Zgodovina slovenskega naroda, 9. zvezek.  
4. Zajedavci.  
5. Mati.  
6. Življenje svetnikov, 7. zvezek.

Cena za vseh 6 knjig skupaj je s poštnino vred:  
**\$1.25**  
Naročili smo jih le omejeno število, zato kdor jih želi, naj takoj piše po nje na:  
**Knjigarna Amer. Slovenec**  
1849 West 22nd Street,  
Chicago, Ill.

## PRAVI PRIJATELJ

v slabih časih je hranilna vloga v sigurni banki



**KASPAR AMERICAN STATE BANK**  
1900 BLUE ISLAND AVENUE  
CHICAGO, ILLINOIS



SIR H. RIDER-HAGGARD:  
**Hči cesarja Montezume**  
 ZGODOVINSKA POVEST  
 Iz angleščine prevel Jos. Poljanec

Zbranim ni bilo treba pretehtavati in premišljavati; dasi se je res da imenovalo več imen, so se vsi zavedali, da je bil med njimi samo eden, kateri je bil po svojem rojstvu, svoji srčnosti in plemenitstvu duha sposoben in zmožen, da bi bil v teh hudih časih kos nadlogam anahuškega ljudstva. In ta mož je bil Guatemok, moj prijatelj in pobratim, nečak zadnjih dveh cesarjev in soprog sestre moje žene, Montezumove hčere Tekuicpo. Vsi so se zavedali, pravim, samo eden ne, namreč, čudno, Guatemok sam; ko sva namreč skupaj šla na zbor, mi je imenoval dva druga kneza rekoč, da bo brezdvoma samo med njima mogoče izbirati.

Veličasten, svečan prizor je bil ta sestanek štirih velikašev, ki so bili volilci, oblečeni v sijajna oblačila, in nižje potrdilne zbornice treh sto knezov in velikašev, ki so sedeli zunanaj kroga, vendar tako daleč, da so slišali vse, kar se je vršilo. Jako slovesna je bila tudi molitev velikega duhovna, kateri je bil v svojem črnem oblačilu videti kakor madež črnila na blestečem zlatu. Molil pa je takole:

"O, bog, ki si vsepotovod in vidiš vse, ti veš, da je naš vladar Kuitlahua odšel k tebi. Položil si ga pod svoje vznोजe in tam počiva v večnem počitku. Potoval je po poti, po kateri mora iti vsakdo izmed nas, in je dospel v kraljeva bivališča naših mrtvih, dom večnih senc (duhov). Tam, kjer ga nikdo ne bo nadlegoval, tam se je zazibal v spanje. Njegov kratki trud je končan in, zaznamovan z grehom in tugo, odšel k tebi. Ti si mu dodelil, da je okusil radosti, ne da bi jih pil; sijaj cesarstva je minil pred njegovimi očmi liki hude sanje. S solzami in molitvami do tebe je vzel svoje breme, poln sreče ga je odložil. Kamor so šli njegovi očetje, tjakaj mu je sledil in se ne more več vrniti k nam. Naš ogenj je pepel, naša svetiljka je sreča. Oni, ki so nosili njegov cesarski plašč pred njim, so mu zapustili neznosno pezo vladanja, in on jo zopet zapuščal drugemu. Resnično, slaviti in povečevati bi te moral, ti kralj vseh kraljev, gospodar zvezd, ki stojiš sam, ker si mu vzel tako veliko breme z ramen in s čela krono gorja, poplačujoč mu z mirom za vojsko, s počitkom za trud.

O bog, naše upanje, izberi si sedaj služabnika, ki mu bo sledil, človeka po svojem srcu, ki se ne bo ne bal ne omahoval, ki bo delal in ne bo utrujen, ki bo vodil tvoje ljudstvo kakor mati vodi svoje otroke. Gospod gospodov, bodi milosten tvojemu Guatemoku, katerega si izberemo. Potrdi ga, sprejmi ga v svojo službo in daj, da bo kot duhoven sedel na tvojem pozemskem prestolu vse dni njegovega življenja. Daj, da bodo tvoji sovražniki postali njegovi podložniki, daj, da bo povečeval tvojo slavo, oznanjal tvoje čestitke in varoval tvoje kraljestvo. Tako sem sedaj molil k tebi v imenu ljudstva. O bog zgodi se tvoja volja!"

Ko je veliki duhoven končal svojo molitev, je vstal prvi izmed velikih volilcev in rekel: "Guatemok, v imenu boga in z glasom vsega anahuškega ljudstva te pozivljamo na anahuški prestol. Dolgo živi in pravično vladaj in tvoja bodi slava, da poženeš nazaj v morje te sovražnike, ki nas hočejo uničiti. Živel Guatemok, cesar Aztekov in njihovih podložnih rodov." In vseh tristo članov potrdilnega zbora je gromko ponavljalo:

"Živel Guatemok, cesar!"  
 Tedaj je stopil sam knez naprej in rekel: "Vi veliki gospodje volilci, in vi, knezi, poveljniki, plemenitaši potrdilne zbornice, poslušajte me. Bogovi naj mi bodo pričča, da nisem, ko sem stopil v to dvorano, niti mislil, niti vedel, da sem bil določen za tako visoko čast, katero mi izkazujete. In bogovi naj mi bodo pričča, da bi vam rekli, ako bi bilo moje življenje moje in ne zastava v rokah našega ljudstva: 'Iščite dalje in najdite vrednejšega za prestol.' Toda moje življenje ni moje, Anahuak kliče svojega sina in poslušen se odzove klicu. Deželi grozi vojska na življenje in smrt; mar naj se potem umaknem, dokler je v moji roki meč, da udari, in ima moja glava glava moč, da misli? Ne. Sedaj in odslej slovesno obljubljam, da se postavljam v službo svoje domovine in za vojsko zoper Tjule. Ne bom sklenil miru z njimi, ne bom počival ne miroval, dokler ne bodo pognani tja, odkoder so prišli, ali pa dokler ne padem mrtev pod njihovim mečem. Nikdo ne more povedati, kaj imajo bogovi za nas pripravljeno; morebiti imajo zmago, morebiti pogubo; ampak bodi zmagoslavje, bodi smrt, bratje moji, ljudstvo moje, prisezimo skupaj veliko prisego. Prisezimo, da se bomo bojevali zoper Tjule in izdajice, ki jih podpirajo za naša mesta, naša ognjišča, naše oltarje, dokler ne bodo naša mesta kup kadečih se razvalin, naša ognjišča polna mrtvih in oltarji rdeči od krvi njihovih častilcev. Tako bo naše zmagoslavje gotovo, ako nam je usojeno, da zmagamo; ako pa smo obsojeni, da propademo, bodo vsaj lahko govorili o nas. Ali prisežete, ljudstvo moje, bratje moji?"

"Prisegamo!" so mu odgovorili kakor en mož.  
 "Tako je prav," je rekel Guatemok. "Večna sramota naj pa pride nad njega, ki prelomi to prisego."  
 Na ta način je bil torej izvoljen Guatemok, poslednji in največji izmed azteških cesarjev, da zasede prestol svojih očetov. Sreča je bila zanj, da ni predvidel onega strašnega dne, ko je moral on, najplemenitejši človek umreti kot zločinec baš pod roko teh Tjulov. Ampak tako se je zgodilo, kajti usoda, ki je zadela deželo, je udarila vse enako; resnično, čim višji je bil človek, tem bolj gotova je bila njegova usoda.

Ko je bilo vse končano, sem odhitel v palačo, da bi sporočil svoji ženi Otomi, kaj se je bilo zgodilo; našel sem jo v spalnici ležečo na postelji.  
 "Kaj te boli, Otomi," sem jo vprašal.  
 "Oj, mož," je odgovorila, "kuga se me je lotila. Ne pridi blizu mene, dragi, prosim te, ne pridi blizu. Pusti, naj mi ženske strežejo. Ne smeš tvegati svojega življenja zame, dragi."  
 "Le tiho," sem rekel in stopil k nji. Govorila je resnico; sem kot zdravnik predobro poznal pojave bolezn. Da bi ne bil jaz več zdravilstva, bi bila Otomi gotovo umrla. Tri dolge tedne sem se ob njeni postelji boril zoper smrt in naposled sem zmagal. Mrzlica jo je minula in po zaslugi mojega ravnanja ni bolezen zapustila niti ene brazgotine na ljubkem njenem obrazu. Osem dni se ji je neprestano mešalo; šele v teh dneh sem spoznal, kako globoka, kako popolna je bila njena ljubezen do mene.

Kaljenje nočnega miru. — Stranka (hišnemu gospodarju): Prosim, ali nimate moči prepričati v vaši hiši razgrajanje, ki ga povzročuje vsako noč neka žena, pripravajoča se s svojim možem. To je vendar nadlegovanje drugih mirnih ustanovalec.  
 Hišni gospodar: Seveda. Vi ste najbrže sosed?  
 Stranka: Ne, soprog dotične.

SIRITE AMER. SLOVENCA!

**TRI NAJNOVEJŠE PLOŠČE**

RAVNOKAR IZŠLE!



- 25147—Deklica pri studencu, Blede luna, Krnjev in Gostič .....75c
- 25148—Pa moje ženske glas, Potrkan ples, Frances Cerar in A. Šubelj.....75c
- 25149—Slovenska narodna koračnica, Kranjski valček, slov. kmečka godba .....75c

**DRUGE SLOVENSKE PLOŠČE**

- 25074—Sokolska koračnica Kje je moja, harmonika in kitare.....75c
- 25075—Slovenske pesmi V slovo, ženski duet in klavir.....75c
- 25076—En let' in pol Ljubca moje, ženski duet in klavir.....75c
- 25077—Dolenjska polka Štajerski Landler, godba .....75c
- 25078—Dunaj ostane Dunaj Neverna Ančka, harmonika in kitare .....75c
- 25079—Danici Domače pesmi, ženski duet in klavir.....75c
- 25080—Oberštajeriš Slovenski poskočni šotiš, godba .....75c
- 25081—Nemški valček Černiška polka, godba .....75c
- 25082—Bod' moja, bod' moja Nebeška ženitev, Anton Šubelj bariton.....75c
- 25083—Čez Savco v vas hodiš Sladki spomini, ženski duet in klavir.....75c
- 25084—Nočni čuvaj Pevec na note .....75c
- 25085—Cingel congel So ptičice zbrane, ženski duet in klavir.....75c
- 25086—Še kilec prodala bom Gor čez jezero, Anton Šubelj bariton.....75c
- 25087-F—Tiha luna, moški kvartet, petje. Rojakom, moški kvartet, petje .....75c
- 25088-F—Taktirak v starih časih, moški kvart., petje Pozdrav, moški kvartet .....75c
- 25089-F—Kje je moj mili dom, narodna, Moja ljubca je. . ., narodna, Ant. Šubelj.....75c
- 25090-F—Meglja v jezeru, narodna, Zaspancek, narodna, Ant. Šubelj .....75c
- 25091-F—Oj pastirčeki, božji ljubljenci. Vsi verni kristjani, božična, poje A. Šubelj.....75c
- 25092-F—Sveta noč, Sv. Jožef in Marija, božična, poje A. Šubelj .....75c
- 25093-F—Moja Francka, Potepuh, valček, harmonika .....75c
- 25094-F—Fantje po polj' gredo, Soča voda, pojeta M. Udovih in J. Laushe .....75c
- 25095-F—Sladke vijolice, valček, Double Eagle, koračnica, harmonike .....75c
- 25096-F—Trebja ni moje ljubce plavšati, Ko ptičica ta mala, pojeta M. Udovič in J. Lavše.....75c
- 25097-F—Dekle to mi povej, Pastir, bariton, A. Šubelj.....75c
- 25098-F—Golobička, polka, Repača, banda, dve harmoniki .....75c
- 25099-F—Zvedel se mnekaj novega, Micka, ženski duet, Udovič in Lavše .....75c
- 25100-F—Zagorski zvonovi, narod. pesem, Vsi so prihajali, nar. pesem; poje A. Šubelj.....75c
- 25101-F—Bleški valovi, valček, Lepa Josefa, polka, harmonika, Špehek.....75c
- 25102—Morje adrijansko, pevsko društvo Zora, Ciciban, bariton Ant. Šubelj .....75c
- 25103—Moj očka ima konjička dva, Urno stopaj; Špehek in sin, harmonike.....75c
- 25104-F—Gozdlič je že zelen, Po gorah je ivje, petje Udovič in Lavše.....75c

Manj, kakor TRI plošče ne razpošiljamo.

Naročilom priložite potrebni znesek. Pri naročilih manj kakor 5 plošč, računamo od vsake plošče po 5c za poštnino. Ako naročite 5 ali več plošč, plačamo poštnino mi. — Pošljamo tudi po C. O. D. (poštnem povzetju), za kar računamo za stroške 20c od pošiljatve. — Naročila blagovolite poslati naravnost na

**Knjigarna Amerikanski Slovenec**  
 1849 West 22nd Street, Chicago, Ill.

**MILWAUCANJE IN WEST ALLIČANJE POZOR!**

Vse slovenske Viktor in Columbia plošče, katere so navedene v oglaših v tem listu se dobijo v prodajalni  
**Podružnica Amer. Slovenca**  
 723 W. NATIONAL AVE., MILWAUKEE, WIS.  
 Pojdite po plošče tja, da jih obenem slišite, kakšne so.

**PISANO POLJE**

J. M. Trunk

Naivno, ali pa . . .  
 Politično socializem pri nas v Ameriki ne pomeni dosti kaj. Ima nekaj lokalnih postojank, to je vse. Socialne politike bi bilo hudo treba v Ameriki, socialistične pa prav nič. Ker pa socialne stranke ni, pač pa je socialistična stranka, se dela in se je pri zadnjih volitvah delalo za socialistično stranko.

Naša ameriška mladina, slovenska pač, bo le malo nezaupljiva, se zdi, in zato je treba tej mladini nekaj povedati, in tako vsaj v Prosveti pove nekaj Mr. Frank Barbič iz Clevelanda, ko je napisal "Our Stand as Socialists":  
 "Many workingmen and women keep away from the Socialist ranks because they think we are against religion," meni. "This is a great mistake," pravi dalje. "Truly, there are millions who loath the church and religion. Yet, the same people have a grouch against Socialism. These can not be classed as Socialists, but as freethinkers," razlaga mladini. Bo težko držalo, ako zna naša slovenska mladina nekoliko samostojno misliti.

Da so mnogi iz Evrope tako zoper cerkev, vero in duhovščino, meni g. Barbič dalje, je krivda pri cerkvi in duhovščini, ker se bavi s — politiko. To so stare bajze, in stokrat pogrepe.  
 Potem govori Mr. Barbič mladini na srce. Tako kliče in vabi mladino:  
 "Now, before joining the Socialist ranks, see what an authority on Socialism says concerning religion.  
 "Is Socialism against religion?"  
 "No, Socialism is an economic and not a religious question. What a man believes or does not believe about religion, does not enter into the solution of the bread and butter question. The capitalist class exploits and robs the working class regardless of what the latter believe about religion, or what is their color, race or sex. Since the capitalists exploit all of us in common regardless of whether we are Catholics or Protestants, black or white, male or female, we therefore ought to stand solidly together as a united working class fighting for the common end—our own industrial freedom. The person who seeks to divide the working class by appealing to race or religious prejudices, is an enemy of the working people."  
 Do not fear that you will go to hell, as many working people have hell on this God-blessed earth working for the capitalist class. Mines, blast furnaces, wire and steel mills make the worst inferno known to anyone who toils for his daily bread. Brothers, soon you will be asked to join the Socialist Party, just as you have been asked to join the SNPJ.

Na desni strani so sedeli Einstein in — njegovi. V Jeruzalemu sem šel parkrat v veliko židovsko sinagogo na Sijonu. Ni bilo prav varno, ampak bolj izrazito židovskih obrazov nisem videl nikjer. Tudi slika banketa bije skorodla, kakor v sijonski sinagogi, saj je Einstein Žid. Tudi na tem ni nič, da je bil okoli Einsteina židovski svet iz Londona. Kot učenjak svoje stroke bo Einstein morda res velik, ampak on se poizkuša tudi v — filozofiji in verski metafiziki in govori o "kosmični veri—cosmical religion", in tu je point. Shava dela za največjega filozofa — reklama, in kot verskega, metafizičnega filozofa mora tudi Einsteina narediti le — reklama, in te reklame je na izobilje, ker za Einsteina je vse židovstvo, vsa alianca israelitike, in moč tega židovstva je velikanska, in le radi tega je Einstein velik tudi kot metafizik, dasi je v istini kot metafizik prav klavir.

Einstein je učenjak v svoji stroki, kot filozof pa je s Shawom vred — narejen, zreklamiran.  
 \* \* \*

**Besneči Roland**  
 O Rolandu pripoveduje pravljica, da je večinoma hudo besnel in bi bil rad vse strl, kar mu je prišlo pod roke. Kakor tiger je bil. Pa je imel čar, da ni bilo mirnejšega človeka, krotak, mehak, ljubezniv, kakor nedolžen otrok. Takrat je bil pravo jagnje.  
 Mnogi postanejo besneči Rolandi, da bi radi kar zdrobili vse, kar je drugim svetega, bilo svetega morda tudi njim samim nekoč. Zbesnijo, če jih kaj le od daleč spomni na vero; smesijo od Boga samega do morda še vernega očeta.  
 Pa se prigradi, redkokdaj sicer, ampak prigradi se, da jih mine besnost, ko taki besneči Rolandi pišejo o — romanju. V Prosveti piše nekdo iz Milwaukeeja, Detroit, Johnstown and Chicago, or are you going to march with the progress of the other cities? We have the Comrades, Strugglers, and Progressives. Let's struggle for the Socialist Party—prog-

ress, education, and call our selves comrades. Join today."  
 Ako bi bilo tako, bi bila roba na dva konca — naivna. Vrlo naivni bi morali biti tisti, kateri bi se pridružili socialistom radi socialnega programa, in bi požrli vse, kar socializem vsebuje pri materialističnem svetovnem naziranju, in naivni tudi tisti, ki tako in tak socializem pripravljajo mladini, ako bi res morda ne vedeli, kaj vse socializem vsebuje. Ampak niso naivni, nikakor ne, vejo, dobro vejo, toda malo — hinavščine le baje ne škoduje, ko so le — freethinkers — svobodomiselniki — protiverci, socialisti pa so v verskem oziru — ovčice.  
 The means for the end. Saj se dobro poznamo.  
 \* \* \*

**Narejeno.**

Sinoči sem videl v premikajočih slikah bankef v Londonu, kjer sta govorila Shaw in Einstein. Vsebinski govorov je znana, in je taka, kakršna je pri takih prilikah. Ne gre za to.

Napis pred sliko je bil, da je Bernard George Shaw največji filozof. Slikarju ali fotografu je na tem, da ljudje sliko gledajo, in pri reklami sta Anglež in Žid enaka. Shawova filozofija pa je taka, da sam ne ve, kakšna da je, kakor je prav resnično karakteriziral Shawa najresnejši kritik.

Na desni strani so sedeli Einstein in — njegovi. V Jeruzalemu sem šel parkrat v veliko židovsko sinagogo na Sijonu. Ni bilo prav varno, ampak bolj izrazito židovskih obrazov nisem videl nikjer. Tudi slika banketa bije skorodla, kakor v sijonski sinagogi, saj je Einstein Žid. Tudi na tem ni nič, da je bil okoli Einsteina židovski svet iz Londona. Kot učenjak svoje stroke bo Einstein morda res velik, ampak on se poizkuša tudi v — filozofiji in verski metafiziki in govori o "kosmični veri—cosmical religion", in tu je point. Shava dela za največjega filozofa — reklama, in kot verskega, metafizičnega filozofa mora tudi Einsteina narediti le — reklama, in te reklame je na izobilje, ker za Einsteina je vse židovstvo, vsa alianca israelitike, in moč tega židovstva je velikanska, in le radi tega je Einstein velik tudi kot metafizik, dasi je v istini kot metafizik prav klavir.

Einstein je učenjak v svoji stroki, kot filozof pa je s Shawom vred — narejen, zreklamiran.  
 \* \* \*

**Besneči Roland**  
 O Rolandu pripoveduje pravljica, da je večinoma hudo besnel in bi bil rad vse strl, kar mu je prišlo pod roke. Kakor tiger je bil. Pa je imel čar, da ni bilo mirnejšega človeka, krotak, mehak, ljubezniv, kakor nedolžen otrok. Takrat je bil pravo jagnje.  
 Mnogi postanejo besneči Rolandi, da bi radi kar zdrobili vse, kar je drugim svetega, bilo svetega morda tudi njim samim nekoč. Zbesnijo, če jih kaj le od daleč spomni na vero; smesijo od Boga samega do morda še vernega očeta.  
 Pa se prigradi, redkokdaj sicer, ampak prigradi se, da jih mine besnost, ko taki besneči Rolandi pišejo o — romanju. V Prosveti piše nekdo iz Milwaukeeja, Detroit, Johnstown and Chicago, or are you going to march with the progress of the other cities? We have the Comrades, Strugglers, and Progressives. Let's struggle for the Socialist Party—prog-